

Časopis pro pěstování matematiky a fyziky

Vladimír Kořínek

Společný 3. sjezd matematiků československých a 7. sjezd matematiků
polských

Časopis pro pěstování matematiky a fyziky, Vol. 75 (1950), No. 1, D1--D9

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/122351>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1950

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ČLÁNKY A REFERÁTY

SPOLEČNÝ 3. SJEZD MATEMATIKŮ ČESKOSLOVENSKÝCH A 7. SJEZD MATEMATIKŮ POLSKÝCH

VLADIMÍR KOŘÍNEK, Praha.

Jak již bylo oznámeno, konal se v Praze v matematickém ústavě Karlovy university od 28. srpna do 4. září společný 3. sjezd matematiků československých a 7. sjezd matematiků polských. Sjezd byl uspořádán z československé strany ústavem matematiky České akademie věd a umění a Jednotou československých matematiků a fyziků, z polské strany Polským Towarzystwem Matematycznym. Záštitu sjezdu uvolili se laskavě vzítí pan ministr školství, věd a umění dr Zdeněk Nejedlý a pan velvyslanec Republiky polské Leonard Borkowicz. Sjezdu se zúčastnilo 45 předních matematiků polských, z nich mnozí s dámami. Polská delegace byla vedena předsedou Polského Towarzystwa Matematycznego, prof. Kazimierzem Kuratowským. Z Československa bylo na sjezdě 125 matematiků. Na sjezd byli pozváni prostřednictvím našeho velvyslanectví v Moskvě matematici sovětsí a pak vždy 3 matematici ze zemí lidových demokracií: Bulharska, Maďarska a Rumunska. Na sjezd přijela 7členná delegace maďarská. Maďarská vláda vyslala totiž mimo 3 pozvané matematiky ještě další 4 vlastním nákladem. Sjezdu se zúčastnil z Francie prof. J. Dieudonné z university v Nancy. Sjezdu bylo dodáno významu a lesku tím, že se začátku sjezdu zúčastnila paní viceministryně ošwiaty, Eugenia Krassowska, která má ve Varšavě na starosti právě vysoké školy. Sjezd byl slavnostně zahájen schůzí v matematickém ústavě v neděli 28. srpna 1949 v 10,30 hod. Na schůzi promluvila paní viceministryně Krassowska a za nepřítomného ministra školství, věd a umění pan sekční šéf, profesor dr Václav Vaněček, který prohlásil sjezd za zahájený. Za předsedy sjezdu byli zvoleni prof. B. Bydžovský, Praha a prof. W. Sierpiński, Warszawa, za místopředsedy prof. B. Hostinský, Brno, prof. J. Hronec, Bratislava, prof. F. Leja, Kraków a prof. H. Steinhaus, Wrocław. Téhož dne odpoledne konal se pro účastníky sjezdu seznamovací čaj v místnostech Národního klubu Na příkopech.

V pondělí 29. srpna ráno počaly vlastní práce sjezdu, které trvaly až do soboty 3. září. Vždy dopoledne se konaly plenární schůze. Na nich podávali pozvaní odborníci v hodinových přednáškách přehledy o vývoji

a pokročilých svého pracovního oboru v posledních letech. Odpoledne zasedaly sekce, kde v kratších čtvrthodinových sděleních podávali účastníci sjezdu zprávy o výsledcích svých vědeckých prací. Do některých schůzí sekcí byly zařaděny delší přednášky širšího významu, nazvané hlavní přednášky v sekci.

Bohatství temat, o nichž na sjezdě se jednalo, je nejlépe patrné z dále uvedeného podrobného programu plenárních schůzí i sekcí.

Plenární schůze:

V pondělí 29. srpna, dopoledne.

Předseda: F. LEJA, Kraków.

Program:

J. JANKO, Praha: Rozvoj teorie neparametrických testů ve statistické indukci.

S. MAZUR, Warszawa: Przestrzenie liniowe i ich klasyfikacja.

J. MIKUSIŃSKI, Wrocław: Podstawy i zastosowania rachunku operatorów.

V úterý 30. srpna, dopoledne.

Předseda: J. HRONEC, Bratislava.

Program:

H. STEINHAUS, Wrocław: Różne formy prawa wielkich liczb.

B. HOSTIŃSKÝ, Brno: Novější práce o Markovových řetězcích a příbuzných úlohách.

G. ALEXITS, Budapest: Fondements d'une théorie mathématique du développement du capitalisme monopoliste.

Ve středu, 31. srpna, dopoledne.

Předseda: H. STEINHAUS, Wrocław.

Program:

E. ČECH, Praha: Diferenciální geometrie transformací.

W. ŚLEBODZIŃSKI, Wrocław: Z zagadnień współczesnej geometrii różniczkowej.

K. BORSUK, Warszawa: Wielościany i quasi-wielościany a topologia ogólna.

Ve čtvrtek, 1. září, dopoledne.

Předseda: B. HOSTIŃSKÝ, Brno.

Program:

S. JAŚKOWSKI, Toruń: Aktualne zagadnienia z zakresu podstaw matematyki.

J. DIEUDONNÉ, Nancy: Théorie des espaces (F) et (L F).
Š. SCHWARZ, Bratislava: Zobecnění pojmu grupy.

V sobotu, 3. září, dopoledne.

Předseda: W. ŚLEBODZIŃSKI, Wrocław.

Program:

F. LEJA, Kraków: Problemy teorii funkcji analitycznych w najnowszych pracach.

Pál TURÁN, Budapest: On a new method of the analysis with applications.

1. sekce:

Matematická logika a teorie množin.

V pondělí 29. srpna, odpoledne.

S. JAŚKOWSKI, Toruń: Z badań nad rozstrzygalnością rozszerzonej algebry Boole'a.

H. GRZENIEWSKI, Warszawa: Zastosowanie kilku pojęć teorii liczb w rachunku zdań.

B. KNASTER, Wrocław: O pewnej równoważności dla funkcij.

L. RIEGER, Praha: Teorie svazů Brouwerovské logiky.

J. ŁOŚ, Wrocław: O pojęciu niezależności w metamatematyce.

Ve čtvrtek 1. září, odpoledne.

W. SIERPIŃSKI, Warszawa: O szeregach nieskończonych liczb porządkowych.

J. NOVÁK, Praha: O \aleph_1 -separabilních uspořádaných kontinuích mohutnosti 2^{\aleph_0} .

E. MARCZEWSKI, Wrocław: O pewnym kryterium przeliczalnej addytywności miary.

R. SIKORSKI, Warszawa: O niezależnych ciałach zbiorów i produktach kartezyjskich.

A. WAKULICZ, Katowice: O sumach skończonej liczby liczb porządkowych.

V pátek 2. září, odpoledne.

J. ŚLUPECKI, Wrocław: O pewnej definicji prawdopodobieństwa.

J. ŚLUPECKI, Wrocław: O tak zwanych algebrach pełnych.

J. ŁOŚ, Wrocław: O pojedynczej rostrzygalności matryce dwu-wartościowego rachunku zdań.

Paní K. RÉNYI, Maďarsko: Sur quelques ensembles indépendants au sens de M. Marczewski.

M. NEUBAUER, Praha: O některých zjednodušeních von Neumannovy axiomatiky teorie množin.

H. RASIOWA, Warszawa: Pewne twierdzenia o rachunku funkcyjnym intuicjonistycznym i Lewis'a.

2. sekce:

Algebra a teorie čísel.

V pondělí 29. srpna, odpoledne.

- A. RÉNYI, Budapest: Ob odnoj teoreme teorii verojatnosti i jeho prime-
neniji v teorii čísel. Hlavní přednáška v sekci.
J. DIEUDONNÉ, Nancy: Sur les automorphismes des groupes classiques.
Š. SCHWARZ, Bratislava: O súčtoch k -tých mocnin v konečných telesiach.
K. ČERNÝ, Praha: Příspěvek k diofantickým aproximacím v teorii čísel.
J. MAŘÍK, Praha: Nutná a postačující podmínka, aby v jistých okruzích
celých čísel nereálného kvadratického tělesa platil jednoznačný
rozklad v prvočinitele.

Ve čtvrtek 1. září, odpoledne.

- G. HAJÓS, Budapest: La factorisation des groupes Abéliens finis.
V. KOŘÍNEK, Praha: Nové výsledky o Jordan-Hölderově větě ve svazech.
Paní Z. SZMYDT, Kraków: O pierwiastkach charakterystycznych
pewnych macierzy.
K. KOŮTSKÝ, Brno: Topologické svazy.
L. RIEGER, Praha: O uspořádaných a cyklicky uspořádaných grupách.
J. MAŘÍK, Praha: Rozklady determinantu jako polynomu nad komuta-
tivním okruhem.

V pátek 2. září, odpoledne.

- M. NOVOTNÝ, Brno: O systémech s dvojnásobením a s jedním distri-
butivním zákonem.
V. PŤÁK, Praha: Vnořitelnost semigrup.

3. sekce:

Analýza.

V pondělí 29. srpna, odpoledne.

- J. HRONEC, Bratislava: Nutná a postačující podmínka bodov určitosti
u diferenciálních systémův. — Hlavní přednáška v sekci.
J. SZARSKI, Kraków: O oscylacjach kolejnych przybliżeń.
J. HRONEC, Bratislava: Pevné singulárne body nelineárnych diferenciál-
nych rovnic.
M. KUMOROVITZ, Bratislava: Riešenie lineárneho diferenciálneho systému
prvého riadu o konštantných koeficientoch pomocou matic.
Z. MIKOŁAJSKA, Kraków: O zachowaniu się całek w otoczeniu punktu
osobliwego.
E. BUNICKI, Praha: Rozklad obyčejného lineárního diferenciálního
operátoru pomocí fundamentálního systému příslušné rovnice.

V úterý 30. srpna, odpoledne.

- W. SIERPIŃSKI, Warszawa: O ciągach podwójnych funkcji.
- V. KNICHAL, Brno: O jedné definici plošného integrálu v n -dimensionálním prostoru.
- Z. ZAHORSKI, Łódź: O krzywych, których styczna na każdym łuku przyjmuje wszystkie kierunki.
- J. MIKUSIŃSKI, Wrocław: O funkcji wykładniczej w ciałach algebraicznych.
- S. DROBÓT, Wrocław: O równaniach cząstkowych ze stałymi współczynnikami.
- L. MIŠIK, Bratislava: O priestoroch spojitych funkcií.
- M. NOSARZEWSKA, Wrocław: O aproksymacji punktowej i zbieżności jednostajnej.

Ve čtvrtek 1. září, odpoledne.

- B. SZ. NAGY, Szeged: Méthodes de sommation des séries de Fourier.
- F. LEJA, Kraków: Pewna metoda przybliżania funkcji rzeczywistych zmiennej zespolonej.
- J. BONDER, Gliwice: O funkcjach odwzorowujących w sposób wzajemnie jednoznaczny i wiernokątny górną półpłaszczyznę na zewnętrzza łuków pewnych krzywych algebraicznych.
- S. HARTMAN, Wrocław: O pewnej metodzie szacowania sum Weyla dla funkcji okresowych i prawie okresowych.
- R. LEITNER, Kraków: Przykład zbioru, dla którego nie istnieje pewna granica.
- S. ŁOJASIEWICZ, Kraków, Pewien dowód twierdzenia Fatou.

V pátek 2. září, odpoledne.

- T. WĄŻEWSKI, Kraków: O porównywaniu przebiegu asymptotycznego całek równań różniczkowych.
- T. WĄŻEWSKI, Kraków: Krótkie dowody pewnych lematów elementarnych z zakresu analizy.
- Z. BUTLEWSKI, Poznań: O całkach oscylujących pewnego układu równań różniczkowych zwyczajnych.
- V. RICHTER, Brno: Diferenciální rovnice prvního řádu v obecné analýse.
- J. GÓRSKI, Kraków: O pewnych ciągach funkcji harmoniczných posiadających własności ekstremalne.
- W. WOLIBNER, Wrocław: O płaskim ruchu cieczy lepkiej.

V sobotu 3. září, dopoledne.

- Z. CHARZYŃSKI, Łódź: O funkcjach ekstremalnych w rodzinie funkcji różnowartościowych. Přednesl Z. Zahorski.

4. A sekce:

Topologie.

V úterý 30. srpna, odpoledne.

- K. KURATOWSKI, Warszawa: Z topologii płaszczyzny.
J. NOVÁK, Praha: O bikompaktním obalu přirozených čísel.
E. OTTO, Łódź: O wprowadzeniu współrzędnych rzutowych na płaszczyźnie.
L. VOTAVOVÁ, Praha: Rozšíření regulárního prostoru.
V pátek 2. září, odpoledne.
K. ZARANKIEWICZ, Warszawa: O kategorii zbioru punktów rozspajających kontinua.
W. SIERPIŃSKI, Warszawa: O pewnym zbiorze płaskim osobliwym.
M. NOVOTNÝ, Brno: O zobecnění Weyrovy theorie charakteristických čísel matic.
M. KATĚTOV, Praha: Okruh spojitých funkcí na kompaktním prostoru konečné dimense.
B. KNASTER, Wrocław: O wypełnianiu obszarów wstęgami.
L. RIEGER, Praha: Topologická reprezentace distributivních svazů.

4. B sekce:

Geometrie.

V pondělí 29. srpna, odpoledne.

- T. WAŻEWSKI, Kraków: Definicja intuicyjna przeniesienia równoległego w sensie Levi-Civita.
S. GOŁĄB, Kraków: Krzywizna i torsja geodezyjna dla krzywych więcej-wymiarowych.
A. URBAN, Praha: Geometrisace systému jistých parciálních rovnic druhého řádu.
K. HAVLÍČEK, Praha: Analogie přímkových a kanálových ploch.
F. NOŽIČKA, Praha: Konexe a normála invariantního směru pro nadplochu v afinním prostoru.
M. SYPTÁK, Brno: Evolventy křivek s konstantními křivostmi.

V úterý 30. srpna, odpoledne.

- B. BYDŽOVSKÝ, Praha: Několik poznámek ke konfiguraci (12, 16).
J. METELKA, Olomouc: Některé Cremonovy transformace v S_r .
J. BÍLEK, Praha: Algebraické korespondence na abstraktních varietách.
O. VARGA, Debrecín: Míra křivosti v prostorech s obecnou metrikou.
K. ŠINDELÁŘ, Soběslav: Reálné cyklické kolineace.
J. KLAČKA, Brno: O zborcených přímkových osnůvách neeuclidovského prostoru. Četl A. Urban.
G. ČENĚK, Bratislava: Príspevok k ortogonálnemu priemetu rotačných ploch.

Ve čtvrtek 1. září, odpoledne.

- W. ŚLEBODZIŃSKI, Wrocław: Kilka twierdzeń z geometrii grupy symplektycznej.
F. VYČIHLA, Praha: Diferenciální invarianty dvojice ploch.
W. WRONA, Kraków: O multiwektorach w przestrzeni Riemanna.
V. ALDA, Praha: Tečné afinity korespondencí.
M. HARANT, Bratislava: O analytických plochách v trojrozměrném prostoru.
O. VEJVODA, Praha: O křivkách s pevným vrcholem v rovinných sítích.

5. A sekce:

Počet pravděpodobnosti a aplikovaná matematika.

V pondělí 29. srpna, odpoledne.

- H. STEINHAUS, Wrocław: O pojęciu długości i jej pomiarze.
A. SVOBODA, Praha: Stavba a plánování matematických strojů v ČSR.
M. WARMUS, Wrocław: O obliczaniu pól obszarów płaskich przy pomocy siatek równoległobokowych.
V. PLESKOT, Praha: Anamorfoza v nomografii.

V úterý 30. srpna, odpoledne.

- E. MARCZEWSKI, Wrocław: Uwaga o twierdzeniu ergodycznym i prawie wielkich liczb.
V. HRUŠKA, Praha: Pružná řetězovka.
N. KRYSICKI, Łódź: Twierdzenie graniczne o wyrazach wyższego rzędu w zagadnieniu Bayesa.
Z. HORÁK, Praha: Zákon četnosti měřicích chyb.
H. GRUZEWSKA, Warszawa: O aproksymacji granicznego prawa prawdopodobieństwa.

Ve čtvrtek 1. září, odpoledne.

- B. PARDUBSKÝ, Praha: Stanovení odhadu strukturálních parametrů parciálně konsistentních serií.
J. PERKAL, Wrocław: O pewnych korelacjach obszarowych.
H. HÁJEK, Praha: Náhodný výběr skupin metodou dvou fází.
A. ŠPAČEK, Praha: Výběrové testy, pro které maximum dané risikové funkce je minimální.

5. B sekce:

Mechanika, matematická fyzika a astronomie.

V úterý 30. srpna, odpoledne.

- R. KOŠTAL, Olomouc: O jedné metodě pro analýsu kmitů.
M. HAMPL, Praha: O kulové skořepině.
Z. PÍRKO, Praha: K teorii středových pohybů Jacobiho typu.

V. VODIČKA, Škodovy závody: Vícenásobné Fourierovy integrály v technických vědách. — Nekonečná rovinná deska na pružném podkladě. — Volné kmity rovinných desek.

V. VODIČKA, Škodovy závody: Koule s vnitřními zdroji tepla.

V. VODIČKA, Škodovy závody: Problém vedení tepla ve vrstevnatých tělesech.

Ve čtvrtek 1. září, odpoledne.

I. FENYŐ, Budapest: On the notion of centre of gravity.

B. HOSTINSKÝ, Brno: Nové úlohy o kmitavých pohybech.

A. SYROVÝ, Brno: O asymptotickém pohybu Lagrangeovy struny.

J. BERÁNEK, Brno: O mechanickém spektru Routhovy membrány.

V. HEINRICH, Praha: O kanonických elementech planetární teorie.

V. HEINRICH, Praha: O variaci konstant ve tvaru Lagrangeově.

Rozdělení plenárních přednášek i sdělení v sekcích na jednotlivé státy je sestaveno v tomto statistickém přehledu:

I. Plenární přednášky.

Československé	4
Polské	8
Cizí	3
Úhrnem	15

II. Sdělení v sekcích.

Sekce	čsl.	polské	cizí	Úhrnem
1. sekce	3	12	1	16
2. sekce	9	1	3	13
3. sekce	7	18	1	26
4. A sekce	5	5	0	10
4. B sekce	14	4	1	19
5. A sekce	7	6	0	13
5. B sekce	11	0	1	12
Úhrnem	56	48	7	109

Podrobné ocenění práce sjezdové bude lze provést až po souborném uveřejnění přednášek i sdělení proslovených na sjezdu. Podle přehledu,

který zde byl podán, lze však přece do značné míry porovnat československou a polskou vědeckou práci v různých oborech matematiky. V algebře a v teorii čísel byla zastoupena téměř jen naše vědecká práce. Zvláště se zdá, že v teorii čísel jest v Polsku málo badatelů. V geometrii se ukazuje převaha československá, přitom však polské geometrické práce jsou četné a cenné. Tradičními obory polské vědecké práce jsou matematická logika, teorie množin a topologie. V těchto oborech se naprosto nemůžeme měřit počtem prací s Poláky. Z teorie množin a topologie byly však s české strany podány některé významné a velmi zajímavé příspěvky. Naproti tomu matematická logika se u nás téměř nepěstuje. Dalším oborem, v němž Poláci daleko vynikali nad Československo, je klasická analýza. A to je po mém soudu největší slabina naší matematiky, kterou bude třeba v budoucnosti velmi intenzivně odstraňovat. Obory zastoupené v sekcích 5 A a 5 B, kde velkou většinou byla sdělení československá, vynachávám v tomto ocenění, neboť jsou to obory, které jsou mi značně vzdálené.

Na sjezdu byla uspořádána řada společenských podniků, z nichž uvádím jen velkou recepci na polském velvyslanectví v Praze v úterý 30. srpna večer.

Sjezd byl zakončen v sobotu v 11,30 hod. závěrečnou schůzí, z níž byly poslány pozdravné a děkovné telegramy panu prezidentu československé republiky a panu prezidentu polské republiky, panu ministru školství, věd a umění a panu ministru osvěty.

Na sjezdu byly projednány na užších schůzkách různé konkrétní otázky budoucí spolupráce československé a polské na poli matematiky. Zvláště bylo umluveno, že společné sjezdy československých a polských matematiků budou se konat v obdobích dvou až tříletých. Polská delegace pozvala československé matematiky na příští společný sjezd do Polska. Místo a datum bude stanoveno později. Sjezd se bude však pravděpodobně konat v roce 1951. V obdobích mezi sjezdy mají se konat menší společné pracovní konference věnované přesně stanoveným užším oborům matematiky.

LINEÁRNÍ OPERÁTORY I.

MIROSLAV KATĚTOV, Praha.

Tento článek je první částí referátu o hlavních pojmech a výsledcích teorie lineárních operátorů v HILBERTOVĚ prostoru. Tato teorie má četné aplikace (na př. v teorii diferenciálních a integrálních rovnic). Kromě toho jsou, jak známo, lineární operátory základním matematickým nástrojem kvantové (vlnové) mechaniky.

Podávám referát dosti obsírně. Vycházím od základů, uvádím podrobně definice a věty a většinou také stručné důkazy. Definice a věty